

EUROOPA KOHTU OTSUS

28. aprill 1977*

Kohtuasjas 71/76,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Cour d'appel de Paris' esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Jean Thieffry, õigusteaduse doktor, advokaat, elukoht Pariis,

ja

Conseil de l'ordre des avocats à la cour de Paris,

eelotsust EMÜ asutamislepingu asutamisõigust käsitlevate sätete tõlgendamise kohta seoses advokaadi kutsealal tegutsemise lubamise teatud õiguslike tingimustega,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. M. Donner ja P. Pescatore, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, M. Sorensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco ja A. Touffait,

kohtujurist: H. Mayras

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

---

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

1. 13. juuli 1976. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse sama kuu 19. päeval, esitas Cour d'appel de Paris Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel ühe eelotsuseküsimuse asutamislepingu artikli 57 tõlgendamise kohta, mis käsitleb kutsequalifikatsioonitõendite vastastikust tunnustamist, et võimaldada tegevuse alustamist füüsilisest isikust ettevõtjana, konkreetsemalt seoses advokaadi kutsealal tegutsemise lubamisega.

2. Cour d'appel'ile esitatud vaidlus puudutab ühe Belgia advokaadi vastuvõtmist Ordre des avocats auprès de la cour de Paris'sse; sellel advokaadil on Belgia õigusteaduse doktori diplom, mille üks Prantsuse ülikool on tunnistanud võrdväärseks Prantsuse õigusteaduse litsentsiaadi kraadiga, ning seejärel on ta saanud advokaadi kutsetunnistuse (*Certificat d'aptitude à la profession d'avocat*), olles vastavalt Prantsuse õigusaktidele edukalt läbinud selleks nõutavad eksamid.

3. Kui põhikohtuasja apellant taotles enda vastuvõtmist Barreau de la cour de Paris'sse (Pariisi advokatuur), jättis Conseil de l'ordre (advokatuuri nõukogu) tema taotluse 9. märtsi 1976. aasta määrusega rahuldamata põhjusel, et asjaomasel isikul ei ole Prantsuse diplomit, mis tõendaks litsentsiaadi- või doktorikraadi olemasolu.

4. Selle otsuse sõnastusest ilmneb, et vastuvõtmistaotlus jäeti rahuldamata üksnes seetõttu, et asjaomast isikut ei saanud pidada võrdväärseks litsentsiaadi- või doktoridiplomi omanikuga Prantsuse õigusaktide tähenduses, kuigi tema põhidiplom on tunnustatud akadeemiliselt Prantsuse diplomitega võrdväärseks ning lisaks sellele oli ta saanud *Certificat d'aptitude à la profession d'avocat*.

5. Conseil de l'ordre leiab, et kuigi asutamisleping kaotab igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise selles valdkonnas, ei too selle sätete rakendamine siiski automaatselt kaasa diplomite võrdväärsust, kuna see saab tuleneda üksnes asutamislepingu artikli 57 alusel vastu võetavatest vastastikuse tunnustamise direktiividest, mida advokaadikutse kohta veel olemas ei ole.

6. Cour d'appel, kelle poole asjaomane isik pöördus kaebusega Conseil de l'ordre'i otsuse vastu, esitas Euroopa kohtule järgmiselt sõnastatud küsimuse:

"Kas asjaolu, et liikmesriigi kodanikult, kes soovib teises liikmesriigis advokaadi kutsealal töötada, nõutakse asukohariigi õigusega ette nähtud asukohariigi diplomit, kuigi asukohariigi akadeemiline asutus on tunnistanud tema päritoluriigis väljastatud diplomi sellega võrdväärseks ning see on võimaldanud tal teha selles riigis advokaadi kutseoskuste eksamid – mille ta läbis –, kujutab endast Rooma lepingu artikli 57 lõigetes 1 ja 2 ette nähtud direktiivide puudumisel takistust, mis väljub kõnealuste ühenduse õigusnormide eesmärgi saavutamiseks vajalikest piirest?"

7. Vastavalt asutamislepingu artiklile 3 hõlmab ühenduse tegevus muuhulgas isikute ja teenuste vaba liikumise takistuste kõrvaldamist.

8. Selle eesmärgi saavutamiseks näeb artikli 52 esimene lõik ette, et ülemineku perioodi jooksul kaotatakse järk-järgult piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodaniku asutamisevabadust teise liikmesriigi territooriumil.

9. Vastavalt sama artikli teisele lõigule hõlmab asutamisõigus õigust alustada tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestab asukohariigi õigus.

10. Artikkel 53 rõhutab selles valdkonnas teatud hetkel saavutatud vabaduste pöördumatust, sätestades, et liikmeriigid ei võta oma territooriumil kasutusele mingeid uusi piiranguid teiste liikmesriikide kodanike asutamisõigusele.

11. Selleks et hõlbustada tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana, paneb artikkel 57 nõukogule kohustuse anda direktiive diplomite vastastikuse tunnustamise kohta ning liikmesriikide selliste õigus- ja haldusnormide kooskõlastamiseks, mis käsitlevad tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana.

12. Seega on artikli eesmärk ühitada asutamisvabadus üldiste huvide seisukohast õigustatud siseriiklike kutseala reguleerivate eeskirjade, eriti korraldus-, kvalifikatsiooni-, kutse-eeetika-, järelevalve- ja vastutuseeskirjade rakendamisega, tingimusel, et neid ei rakendata diskrimineerival moel.

13. 18. detsembril 1961. aastal asutamislepingu artikli 54 alusel kinnitatud asutamispäirangute kaotamise üldprogrammis ei püüdnud nõukogu kaotada mitte ainult ilmset kodakondsusel põhinevat diskrimineerimist, vaid ka kõiki varjatud diskrimineerimise vorme, kirjeldades III jaotise B osas kaotatavate piirangutena tingimusi, mis on kehtestatud õigus- või haldusnormi või haldustavaga teatava tegevuse alustamiseks ja jätkamiseks füüsilisest isikust ettevõtjana ning mis takistavad selle tegevuse alustamist ja jätkamist ainult või peamiselt välismaalastel, hoolimata sellest, et neid tingimusi kohaldatakse kodakondsusest olenemata. (EÜT 1962, lk 36).

14. See programm annab asutamisvabaduse piirangute kaotamise kontekstis kasulikke juhtnööre asutamislepingu asjassepuutuvate sätete rakendamiseks.

15. Kõigist nimetatud sätetest tuleneb, et järgides küll üldiste huvide seisukohast õigustatud siseriiklike kutseala reguleerivaid eeskirju, kuulub asutamisvabadus asutamislepingu eesmärkide hulka.

16. Kui ühenduse õigus ei ole seda ise sätestanud, võib nende eesmärkide saavutamine toimuda liikmesriikide kehtestatud meetmete abil, kuna viimased on vastavalt asutamislepingu artiklile 5 kohustatud võtma "kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada nende kohustuste täitmine, mis tulenevad käesolevast lepingust või ühenduse institutsioonide võetud meetmetest", ning hoiduma "kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist".

17. Järelikult, kui artikliga 52 ette nähtud asutamisvabaduse võib liikmesriigis tagada kas vastavalt kehtivatele õigusnormidele või siis avaliku halduse või kutseorganisatsioonide tavadele, ei tohi ühenduse õiguse kohaldamisalasse kuuluvale isikule keelata selle vabaduse tegelikku kasutamist pelgalt põhjusel, et konkreetse kutseala kohta pole asutamislepingu artiklis 57 nimetatud direktiive veel vastu võetud.

18. Kuna asutamisvabaduse tegelik kasutamine võib teatud asjaoludel tuleneda ka siseriiklikest õigusaktidest või tavadest, on pädevate ametiasutuste – sealhulgas seaduslikult tunnustatud kutseorganisatsioonide – ülesanne tagada, et neid õigusakte või

tavasid kohaldataks kooskõlas asutamislepingu asutamisevabadust käsitlevates sätetes määratud eesmärgiga.

19. Selle vabaduse õigustamatu piiramisega oleks tegemist eriti juhul, kui asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluval isikul, kellel on asukohariigi pädeva asutuse poolt selle riigi diplomitega võrdväärseks tunnustatud diplom ning kes lisaks sellele vastab selles riigis kehtivatele erialase ettevalmistuse eritingimustele, ei lubata ühes liikmesriigis teatud kutsealal tegutseda üksnes põhjusel, et asjaomasel isikul ei ole talle kuuluvale, võrdväärseks tunnustatud diplomile vastavat asukohariigi diplomit.

20. Kuna siseriiklik kohus on eraldi käsitlenud asukohariigi akadeemilise asutuse poolt võrdväärseks tunnustamise mõju, tekkis menetluse käigus küsimus, kas diplomite võrdväärseuse puhul tuleb eristada akadeemilist tunnustamist, mis antakse teatud õpingute jätkamiseks, ja "ametialase mõjuga" tunnustamist, mis antakse kutsealal tegutsemiseks.

21. Komisjoni ja menetluses osalenud valitsuste poolt selle kohta esitatud teabest nähtub, et välisriigi diplomi tunnustamise akadeemilise ja ametliku mõju vaheline vahetegu on mitme liikmesriigi õigusaktides ja praktikas eri kujul hästi tuntud.

22. Kuna see vahetegu tuleneb eri riikide siseriiklikust õigusest, kuulub selle tagajärgede hindamine siseriiklike ametiasutuste ülesannete hulka, pidades siiski silmas ühenduse õiguse eesmärke.

23. Selles osas on tähtis, et igas liikmesriigis lubataks asutamise osas kutsekvalifikatsioonitõendite tunnustamist nii suures ulatuses, kui on eespool kirjeldatud kutsealaseid nõudeid järgides võimalik.

24. Seega on pädevate siseriiklike asutuste ülesanne eespool välja toodud ühenduse õiguse nõudeid arvestades hinnata asjaolusid nii, et nad saaksid otsustada, kas akadeemilise instantsi antud tunnustus võib lisaks oma akadeemilisele mõjule kehtida ka kutsekvalifikatsioonitõendina.

25. Asjaolu, et siseriiklikud õigusaktid näevad võrdväärseks tunnustamise ette ainult akadeemilistel eesmärkidel, ei õigusta iseenesest keeldumist tunnustada seda võrdväärsest seoses kutsekvalifikatsiooniga.

26. Eriti on see nii juhul, kui lisaks akadeemilistel eesmärkidel tunnustatud diplomile on olemas ka asukohariigi õigusaktide alusel saadud kvalifikatsioonitunnistus.

27. Neil tingimustel tuleb vastata, et asjaolu, et liikmesriigi kodanikult, kes soovib teises liikmesriigis töötada näiteks advokaadi kutsealal, nõutakse asukohariigi õigusaktidega ette nähtud asukohariigi diplomit, kuigi pädev asutus on vastavalt asukohariigi õigusaktidele tunnistanud tema päritoluriigis väljastatud diplomi sellega võrdväärseks ja see on võimaldanud tal läbida asukohariigis edukalt ka kõnealuse kutseala kutseoskuste eksamid, kujutab endast asutamislepingu artiklis 52 tagatud asutamisevabadusega vastuolus olevat piirangut isegi artiklis 57 ette nähtud direktiivide puudumisel.

Kohtukulud

28. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Prantsuse Vabariigi valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata.

29. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Cour d'appel de Paris's poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille Cour d'appel de Paris esitas talle 13. juuli 1976. aasta otsusega, otsustab:

Asjaolu, et liikmesriigi kodanikult, kes soovib teises liikmesriigis töötada näiteks advokaadi kutsealal, nõutakse asukohariigi õigusaktidega ette nähtud asukohariigis väljastatud diplomit, kuigi pädev asutus on vastavalt asukohariigi õigusaktidele tunnistanud tema päritoluriigis väljastatud diplomi sellega võrdväärseks ja see on võimaldanud tal läbida asukohariigis edukalt ka kõnealuse kutseala kutseoskuste eksamid, kujutab endast asutamislepingu artiklis 52 tagatud asutamisvabadusega vastuolus olevat piirangut isegi artiklis 57 ette nähtud direktiivide puudumisel.

Kutscher   Donner   Pescatore   Mertens de Wilmars   Sorensen

Mackenzie Stuart   O'Keefe   Bosco   Touffait

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 28. aprillil 1977 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher